
Aan de orde is de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Wijziging van de Wet op de accijns (24153).**

Dit wetsvoorstel wordt zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Wijziging van de Algemene wet bestuursrecht en andere wetten in verband met de afschaffing van de verplichtingen om advies te vragen over algemene beleidsvoornemens van de rijksoverheid, waaronder regelgeving, en het stellen van een dwingende termijn aan advisering (afschaffing adviesverplichtingen) (23983).**

De beraadslaging wordt geopend.

De **voorzitter**: Ik geef het woord aan de heer Hirsch Ballin, die zijn maiden-speech zal uitspreken.

□

De heer **Hirsch Ballin** (CDA): Mijnheer de voorzitter! Het wetsvoorstel dat wij vandaag bespreken, heeft sinds de aanneming met 74 tegen 70 stemmen van een amendement van de VVD-fractie in de Tweede Kamer vooral het aanzien gekregen van de afschaffing van de sinds 1950 bestaande verplichting, over belangrijke sociaal-economische beleidsvoornemens advies te vragen aan de Sociaal-Economische Raad. Het is die ingreep in de taak en plaats van de Sociaal-Economische Raad die de ordening van onze samenleving op het punt van het sociaal-economische beleid raakt, en daarom de CDA-fractie aanleiding geeft, vandaag uitdrukkelijk haar oordeel te geven over dit wetsvoorstel.

Het wetsvoorstel was, met het oog op de door velen gewenste vergroting van de slagvaardigheid van besluitvormingsprocessen, voorbereid door het vorige kabinet. Het voorstel zoals het in september 1993 aan de Raad van State was voorgelegd, bevatte een afschaffing van bijna alle verplichtingen tot het vragen van adviezen over algemene beleidsvoornemens en ging in zoverre verder dan de in de

beleidsnota "Zicht op wetgeving" in het vooruitzicht gestelde maatregelen, namelijk een beperking van zulke verplichte adviesaanvragen.

Er waren twee uitzonderingen in dat wetsvoorstel zoals het aan de Raad van State was voorgelegd, en die betroffen de Raad van State zelf als in de Grondwet voorzien orgaan, en de Sociaal-Economische Raad. Aanvankelijk zou, vermeld ik hierbij, volgens het concept van het wetsvoorstel dat aan de adviesaanvraag bij de Raad van State voorafging, ook ten aanzien van de Sociaal-Economische Raad hetzelfde worden gehandeld als ten aanzien van andere adviescolleges, maar de regering had zich ervan laten overtuigen dat dit tekort zou doen aan de bijzondere positie van deze raad. Vandaar dus dat het wetsvoorstel met twee uitzonderingen op de afschaffing van de adviesverplichtingen, namelijk ten aanzien van Raad van State en ten aanzien van de Sociaal-Economische Raad, in september 1993 aan de Raad van State voor advies was voorgelegd.

De Raad van State bracht ± het was bijna een jaar na de adviesaanvraag over het wetsvoorstel ± een kritisch advies uit. De raad bepleitte, per adviescollege af te wegen of de adviesverplichting al dan niet zou moeten verdwijnen. Het nieuwe kabinet handhaafde echter het standpunt, slechts ten aanzien van de Raad van State en de Sociaal-Economische Raad de verplichting te bestendigen. Zo werd het wetsvoorstel in november 1994 onder verantwoordelijkheid van minister Sorgdrager en staatssecretaris Kohnstamm bij de Tweede Kamer ingediend. Volgens het wetsvoorstel zoals het toen luidde, zou de raadpleging van de Sociaal-Economische Raad over de hoofdlijnen van het sociaal-economische beleid verplicht blijven, tenzij dringende redenen zich daartegen verzetten: een zinvolle beperking van de verplichting om advies te vragen, zonder de bijzondere rol van de Sociaal-Economische Raad met het badwater weg te gooien.

De fractie van het CDA deelt de zorgen over ritualisering van adviesprocedures. Daarom is het ook goed, de regering verantwoordelijk te houden voor het beleidsproces en de enorme veelheid van consultatieverplichtingen op te schonen. Dat doet echter niet af aan de waarde

van het inschakelen van instellingen die in de maatschappij levende inzichten en belangen tot uitdrukking brengen. Dat is een gezichtspunt dat mijn fractie ook zal betrekken bij de voorgestelde drastische sanering van het stelsel van adviescolleges. Het is een uitgangspunt van het christen-democratische politieke denken dat de politiek zichzelf niet moet willen verheffen tot het centrale sturingspunt van de samenleving. Adviesrelaties in de publieke besluitvorming dienen niet alleen de deugdelijkheid van de feitelijke beoordeling, maar markeren tevens dat de politiek niet eigenmachtig en zelfgenoegzaam moet willen optreden.

Als de inschakeling van adviesorganen niet meer verplicht is, moet dat naar onze overtuiging zeker niet worden opgevat als een louter facultatief stellen van een adviesaanvraag, alsof dit een louter vrijblijvende keuze zou zijn. Ook bij deze beslissingen gelden de in de Algemene wet bestuursrecht neergelegde beginselen van zorgvuldigheid en evenredigheid. Het ligt ook in de lijn van ons constitutionele bestel. De betekenis van vaste colleges van advies en bijstand blijkt uit het feit dat deze uitdrukkelijk in de Grondwet zijn verankerd. Hun instelling, alsook hun inrichting, samenstelling en bevoegdheid, moeten volgens artikel 79 van de Grondwet wettelijk worden geregeld, en de adviezen moeten, aldus artikel 80, worden gepubliceerd, en wanneer zij wetsvoorstellen betreffen, aan de Staten-Generaal worden overgelegd.

Onder deze colleges neemt de Sociaal-Economische Raad een zeer bijzondere plaats in, een plaats die hem onderscheidt van de baaierd van specifieke raden en commissies. Ingesteld in 1950 als opvolger van de sinds 1919 bestaande Hoge raad van arbeid, was en is de Sociaal-Economische Raad het centrale orgaan van een op genormeerde vrijheid berustende sociaal-economische ordening. Het georganiseerde bedrijfsleven is daarin niet alleen subject van belangenbehartiging, maar draagt ook in allerlei vormen van samenwerking verantwoordelijkheden, zoals blijkt uit wettelijke regelingen van onder meer de collectieve arbeidsovereenkomsten, arbeidsvoorziening, de kamers van koophandel en de publiekrechtelijke